

МЕХ НАТАЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

ЗАВІДУВАЧ ВІДДІЛУ ЕКРАННО-СЦЕНІЧНИХ МИСТЕЦТВ
ТА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

**ІНСТИТУТУ МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА,
ФОЛЬКЛОРИСТИКИ ТА ЕТНОЛОГІЇ
ІМЕНІ М.Т. РИЛЬСЬКОГО НАН УКРАЇНИ**

ДОКТОР ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР

**КУЛЬТУРОЛОГ, ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГ,
ЛІНГВОСТИЛІСТ, МОВОЗНАВЕЦЬ**

ВІДЗНАКИ (ПРЕМІЇ ТОЩО)

- ☞ Знак «Відмінник освіти України» (2003 р.).
- ☞ Почесна відзнака «За досягнення в розвитку культури і мистецтв» (2004 р.).
- ☞ Премія НАН України для молодих вчених за серію монографічних праць та статей у галузях когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології (2009 р.).
- ☞ Почесне звання «Заслужений працівник освіти України» (2020 р.).
- ☞ Орден Святої великомучениці Варвари. За заслуги з відродження духовності в Україні та утвердження Помісної Української Православної Церкви (2006 р.).
- ☞ Орден святих Кирила і Мефодія I ступеня (2011 р.) – УПЦ КП.
- ☞ Орден святої рівноапостольної княгині Ольги (2016 р.) – УПЦ.
- ☞ Орден Архангела Михаїла (2016 р.) – УПЦ КП.

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НАН УКРАЇНИ (1996 р. - поч. 2020 р.)

- ☞ Від аспіранта (1996-1999 роки) до провідного науковий співробітника відділу стилістики, культури мови та соціолінгвістики (2016 р. - поч. 2020 року).

Кандидатська дисертація: «Структура лексико-семантичного поля «мова-слово» в українській поетичній мові ХІХ – початку ХХ ст.» (захист 2000 р.)

Докторська дисертація: «Лінгвокультурологема *ЛОГОС*: когнітивний, прагматичний, функціонально-стилістичний аспекти» (захист 2009 р.).

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА, ФОЛЬКЛОРИСТИКИ ТА ЕТНОЛОГІЇ ІМ. М.Т. РИЛЬСЬКОГО НАН УКРАЇНИ (з поч. 2020 р.)

- ☞ провідний науковий співробітник Українського етнологічного центру (2020-2022 рр.).
- ☞ в.о. зав. відділу екранно-сценічних мистецтв та культурології (з лютого по липень 2022 року).
- ☞ завідувач відділу екранно-сценічних мистецтв та культурології (з серпня 2022 року).

НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ:

- ☞ культурологія, лінгвокультурологія, концептологія, когнітивістика, словникарство.
- ☞ питання історії та філософії мови, функціонально-стильової та жанрової диференціації літературної мови – важливого чинника розвитку національної культури.
- ☞ наукознавче осмислення соціокультурної сфери та лінгвософія сучасного культурно-освітнього простору.

Автор 6 індивідуальних монографій:

- ⊗ Семантичне поле зі значенням “слово-мова” у “Кобзарі” Тараса Шевченка. Київ: Інститут української мови НАН України, 1997. 38с.
- ⊗ Структура лексико-семантичного поля «мова-слово» в українській поетичній мові XIX – поч. XX ст. Київ: Інститут української мови НАН України, 2001. 181 с.
- ⊗ Наскрізні концепти Григорія Сковороди. Київ: Інститут української мови НАН України, Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, 2005. 237 с. ISBN 966-02-3656-5.
- ⊗ Інтерпретація концептів *СЛОВО*, *МОВА* в українській культурній традиції. Переяслав-Хмельницький: Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, 2008. 211 с. ISBN 978-966-02-4752-9.
- ⊗ Лінгвокультурологема *ЛОГОС* у науковій, релігійній та художній картинах світу: Монографія / НАН України, Інститут української мови. Київ, 2011. 410 с. ISBN 978-966-02-6037-5.
- ⊗ Етос українського народу: ціннісні домінанти культурного простору. Київ, 2022. 187 с. ISBN 978-966-02-9826-2.

Авторський словник (2020 р.):

«ОДВІЧНІ СЛОВА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ» (З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ КІНЦЯ XVIII – ПОЧАТКУ XXI СТ.: БАЗОВІ КОНЦЕПТИ)» Київ: «ПП «ПФ Фоліант», 2020. 472 с. ISBN 978-617-7399-28-4.

Словник демонструє практичну реалізацію зв'язку наукової та освітньої площин життя сучасного суспільства. Передбачена в навчальних програмах з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів соціокультурна змістова лінія, що ґрунтується на «розумінні мови як носія культурних цінностей, засобу формування мовної картини світу», виразно корелює з контентом пропонованого словника.

Освітня сфера нині потребує лексикографічних праць нового покоління – своєрідних культурологічних дайджестів, ідеографічних лексиконів, авторських словників, які формують уявлення про історію літературної мови та її стилів як феноменів, що тісно пов'язані з історією та філософією культури і розвитком національної свідомості.

Автор понад 150 наукових публікацій, з них:

- ⊗ Культура як текст: моральні та естетичні домінанти народу у мовосвіті Михайла Стельмаха. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М.П. Драгоманова – Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови*. Збірник наукових праць. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. Вип. 11. С. 200–203.
- ⊗ Мовотворчість Великого Кобзаря у словнику «Одвічні слова української культури». *Т. Г. Шевченко крізь два століття: людина, творець, символ: матеріали круглого столу*, Київ 11 березня 2014 р. / Київ: Інститут історії України, 2014. С.190-197.
- ⊗ Жанрова диференціація в сучасних наукових і культурних дискурсах. *Культура слова*. Київ: Інститут української мови НАН України. 2015. Вип. 83. С. 72-7.
- ⊗ Музична домінанта поетичної творчості Павла Тичини. *Мова і культура*. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго, 2015. Випуск 18. Том III (178). С.379-386.
- ⊗ Збереження кирило-мефодіївських традицій в українській культурі в умовах глобалізації. *Глобалізація / європеїзація і розвиток національних слов'янських культур. Матеріали міжнародної наук. конференції*. (Київ, 24 травня 2016 р.). Київ, 2016. С.316-320.
- ⊗ Слов'янський світ та український мовно-культурний простір: духовний вимір. *Слов'янознавство і нові парадигми та напрями соціогуманітарних досліджень. До дня слов'янської писемності і культури* (Київ, 24 травня, 2017р.). Київ. 2017. С. 186-190.
- ⊗ Життя святих, укладені на Святій Горі Афон та українська агіографічна традиція. *Краєзнавство*. Київ. 2017. Випуск 1/2. С.123-127.
- ⊗ Вплив візантійських духовних цінностей на українську писемну культуру. *Мова і культура*. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго, 2017. Вип. 20. Т. I. С. 79-84.

- ⌘ Духовні домінанти української культури в романі Олеса Гончара «Собор». *Мова і культура*. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго, 2018. Вип. 21. Том VI. С. 12-17.
- ⌘ «Собори душ своїх бережіть, друзі... Собори душ!». *Краєзнавство*. Київ. 2018. №3. С. 63-69.
- ⌘ Історичний контекст поняття «рідна мова». *Краєзнавство*. Київ. 2018. № 4. С. 115-119.
- ⌘ Концепт *свобода* в ідіолекті особистості Вселенського Патріарха Варфоломія. *Термінологічний вісник: Збірник наукових праць / Від ред. Л.В. Туровська*. Київ: Інститут української мови НАН України. 2019. Вип. 5. С. 305-311.
- ⌘ Літературна творчість Пантелеймона Куліша: ціннісний вимір. *Культура слова*. Київ: Інститут української мови НАН України. 2019. Вип. 90.
- ⌘ Максим Тадейович Рильський – культуротворець та мовотворець. *Народна творчість та етнологія*. Київ. 2020, Вип. 2 (384). С. 65-67.
- ⌘ Етос українського народу у п'єсі І.Котляревського «Наталка Полтавка». *Мова і культура*. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго. 2020. Вип. 22. Том VII. С. 157- 163.
- ⌘ Осмислення впливу інформаційно-техногенного фактора на соціокультурну сферу. *Наука та наукознавство*. Київ. 2020. Вип. 3. С.78-92. (у співавторстві).
- ⌘ Маєткова культура України у сучасних гуманітарних та природничих дослідженнях. *Український історичний журнал*. Київ. 2021, №3, С. 157-169 (0,5 у.д.а) (у співавторстві).
- ⌘ «Дмитро Туптало – видатний український агеограф, церковний та культурний діяч». *Народна творчість та етнологія*. Київ. 2021, № 3, С58-64. (0,5 у.д.а.).
- ⌘ Культура міст Наддніпрянської України 1785–1917 рр. в історіографії імперської доби. *Науковий вісник Ізмайльського державного гуманітарного університету. Серія: Історичні науки*. Ізмайл, 2021. № 55, С. 206-216. (у співавторстві).
- ⌘ Наука і соціокультурна сфера в інформаційному світі: тенденції, наслідки та застереження // *Наука та наукознавство*. Випуск 1(115). – К., 2022. – С. 62-87. (у співавторстві).
- ⌘ Морально-етична термінологія в українській філософській думці // *Народна творчість та етнологія*. К. 2022, № 2, 100-104.
- ⌘ Періодизація розвитку маєткової культури України (XVIII – початок ХХ ст.) – *Український історичний журнал*. К. 2022, № 3, 136-143 (у співавторстві).

В И К Л А Д А Ц Ь К А Т А Н А У К О В О - Е К С П Е Р Т Н А Д І Я Ь Н І С Т Ь

ДВНЗ «УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛАВІ» (2000-2022 рр.):

- ⌘ доцент (2002 р.);
- ⌘ професор (2011 р.);
- ⌘ голова ДЕК з української мови у 2002 і 2003 рр.;
- ⌘ науковий керівник аспірантки Капась В.А. (11.2005 – 11.2008 рр.). Захист відбувся 29.04.2009.
- ⌘ професор кафедри української лінгвістики та методики навчання в ДВНЗ «Університет Григорія Сковороди в Переяславі».

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

- ⌘ спец. курс «Філософія стилістики» (2005–2006 рр.).

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

- ⌘ голова ДЕК з української мови (2015–2017 рр.).

СПЕЦІАЛІЗОВАНІ ВЧЕНІ РАДИ

- ⌘ Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні НАНУ (2011–2013 рр.).
- ⌘ Інститут української мови НАН України (2013–2019 рр.).

РЕДКОЛЕГІЇ НАУКОВИХ ЖУРНАЛІВ

- ⌘ Збірник «Мова і міжкультурна комунікація» (Полтава), сьогодні.
- ⌘ Збірник «Культура слова» (Ін-т укр. мови НАНУ) (2013–2020 рр.).
- ⌘ Журнал «Краєзнавство» (Київ, редактор), сьогодні.